

Gdański Obszar
Metropolitalny

Apel gdański

O godne i niezależne życie osób niepełnosprawnych w Polsce

My, przedstawiciele organizacji osób niepełnosprawnych oraz innych organizacji, instytucji i środowisk działających na rzecz tych osób, uczestniczący w dn. 20 kwietnia 2015 r. w Gdańsku w ogólnopolskiej debacie „Nic o nas bez nas. Wdrażanie *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* na serio” wyrażamy satysfakcję, że Polska znajduje się już w gronie 153 krajów świata, które ratyfikowały *Konwencję Organizacji Narodów Zjednoczonych*. Nasze uznanie i wdzięczność kierujemy do władz Rzeczypospolitej, a zwłaszcza do Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, który w 2012 roku podpisał akt ratyfikacji *Konwencji*. Dzisiaj pragniemy wyrazić nasze oczekiwania związane z jej wdrażaniem oraz zadeklarować wolę wspólnej pracy z parlamentem, rządem, samorządami i administracją publiczną w tym zakresie. Mamy nadzieję, że nasza wspólna praca przyczyni się do wprowadzenia szybkich, konkretnych zmian poprawiających położenie osób niepełnosprawnych w naszym kraju.

Jesteśmy pełnoprawnymi obywatelami Rzeczypospolitej

Jesteśmy pełnoprawnymi obywatelami Rzeczypospolitej. Jako tacy chcemy i zamierzamy korzystać, na równi ze wszystkimi, z przynależnych obywatelom RP praw społecznych, ekonomicznych politycznych i kulturalnych, a także wypełniać obywatelskie obowiązki.

Świat w ciągu ostatnich kilkunastu lat zdecydowanie przyspieszył w unowocześnianiu i podnoszeniu skuteczności procesów rehabilitacji, wspierania i integracji osób z niepełnosprawnościami, w rozwijaniu warunków dla ich samodzielnego i niezależnego życia, a także dla aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu gospodarczym i społecznym. Pragniemy, by Polska włączyła się w ten międzynarodowy nurt korzystnych dla osób z niepełnosprawnościami przemian.

Od naszego państwa oczekujemy polityki skutecznie eliminującej zjawiska dyskryminacji i przedmiotowego traktowania, systematycznie poprawiającej warunki i jakość naszej egzystencji, stwarzającej możliwości do rozwoju naszego wrodzonego potencjału i do efektywnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Oczekujemy warunków i wsparcia, dzięki którym będziemy mogli samodzielnie żyć oraz decydować o swoim życiu.

O nową politykę publiczną wobec niepełnosprawności

Uważamy, że w polityce publicznej wobec osób z niepełnosprawnością ze szczególną uwagą należy traktować Artykuł 19 *Konwencji* zatytułowany „*Niezależne życie i włączenie w społeczność*”. Zgodnie z tym artykułem powinniśmy mieć możliwość korzystania ze wszystkich usług i urządzeń oferowanych społecznościom w których mieszkamy, a także dostęp do – kompensujących doświadczane dysfunkcje – usług wspierających, w tym do

asysty osobistej, niezbędnej dla zapobiegania bierności, izolacji i segregacji społecznej oraz ułatwiającej integrację społeczną. Zgodnie z *Konwencją* mamy prawo do wyboru miejsca zamieszkania i decyzji z kim zamieszkujemy, z zapewnieniem usług wspierających, o ile zachodzi taka potrzeba.

Trudno o samodzielność i niezależność w sytuacji znacznego wykluczenia informacyjnego. Dlatego oczekujemy na szybką poprawę dostępu do informacji i mediów dostosowanego do zróżnicowanych potrzeb poszczególnych rodzajów niepełnosprawności.

Wstępnym warunkiem dla właściwego programowania i realizacji polityki publicznej wobec niepełnosprawności jest pilne wprowadzenie zasadniczych zmian do systemu orzecznictwa. Dotychczasowa organizacja i procedury orzekania o niepełnosprawności powinny zostać przekształcone w procedury wnikliwej specjalistycznej diagnozy i orzekania o zdolności osoby dotkniętej dysfunkcją do równoprawnego aktywnego życia w społeczeństwie oraz przyznawania jej niezbędnych do tego form wsparcia. Realizacji postulatów sprawiedliwości w funkcjonowaniu systemu orzecznictwa musi towarzyszyć jego standaryzacja, przejrzystość oraz eliminacja występujących patologii i nadużyć.

System rehabilitacji i wsparcia osób niepełnosprawnych w Polsce wymaga głębokiej reformy, która przyniesie rzeczywistą i trwałą poprawę ich położenia oraz możliwości, pozwoli na rozwój ich potencjału oraz zawodowej i publicznej aktywności, poprawi warunki i jakość ich życia. Apelujemy o przyspieszenia prac nad nowym systemem. Domagamy się także aby jego założenia w pełni respektowały proponowane przez *Konwencję* nowoczesne koncepcje niepełnosprawności i wszechstronnej rehabilitacji. Oczekujemy na wprowadzenie do powszechnej praktyki orzeczniczej i rehabilitacyjnej metodologii rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia opartej na Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia.

O politykę społeczno-gospodarczą poprawiającą sytuację życiową osób niepełnosprawnych

Odpowiedni standard życia i zabezpieczeń społecznych należą do podstawowych praw obywatelskich. Pragniemy zwrócić uwagę władz naszego państwa na duże, nieustannie narastające w ostatnich latach, trudności w położeniu społeczno-ekonomicznym większości osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Środowisko nasze jest obecnie w bardzo wysokim stopniu dotknięte lub zagrożone ubóstwem stanowiącym dotkliwą barierę dla procesu leczenia, rehabilitacji, rozwoju osobistego oraz uczestniczenia w życiu społecznym. W zwiększonym stopniu środowisk osób niepełnosprawnych dotyczy zjawisko bezrobocia lub zagrożenia bezrobociem, co poważnie narusza postulat spójności społecznej. Dlatego od władz wszystkich szczebli oczekujemy zdecydowanych systemowych rozwiązań w polityce gospodarczej i społecznej, a także zaangażowanych działań ograniczających zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Wymaga to przestrzegania w skali kraju, regionów i środowisk lokalnych zasad zrównoważonego rozwoju oraz respektowania zasad sprawiedliwości i solidarności społecznej.

Oczekujemy na systemowe rozwiązania poprawiające warunki zabezpieczenia społecznego oraz zwiększające wolność ekonomiczną i możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych, a także na rozwiązania tworzące naszym rodzinom dogodne warunki dla podejmowania i kontynuowania aktywności ekonomicznej. Oczekujemy na zdecydowanie lepsze, porównywalne z innymi rozwiniętymi krajami Europy, możliwości zarobkowania dla osób

niepełnosprawnych w różnych sektorach otwartego rynku pracy. Możliwości te powinny obejmować warunki dla zdobywania kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, usługi wspierające wchodzenie na otwarty rynek pracy, ofertę i swobodny wybór miejsca pracy, równość warunków zatrudnienia i praw pracowniczych oraz otwarte, integracyjne środowisko pracy.

O większe szanse edukacyjne

Jednym z najważniejszych czynników wykluczenia ekonomicznego i społecznego osób niepełnosprawnych jest niski poziom ich wykształcenia powodowany ubóstwem i ograniczonymi możliwościami edukacyjnymi. Oczekujemy na systemowe i programowe zmiany, które skuteczniej niż dotychczas wyrównywać będą szanse niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w powszechnej edukacji przedszkolnej i szkolnej, w zdobywaniu nowoczesnego wykształcenia i kompetencji społecznych oraz perspektywie przydatnego społecznie i indywidualnie zawodu, a także w dostępie do studiów wyższych. Oczekujemy także na planowy rozwój systemu kształcenia ustawicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnych dostęp do rozwijających się technologii oraz wiedzy, ułatwiających im życie w integracji i umożliwiających pełnoprawny udział w życiu ekonomicznym, społecznym i politycznym, we wszystkich dziedzinach i na wszystkich szczeblach.

O nowoczesną rehabilitację i sprawiedliwy dostęp do usług rehabilitacyjnych

Obecnie na świecie dokonuje się szybki rozwój rehabilitacji. Na podstawie kryterium skuteczności weryfikowane są tradycyjne sposoby i zabiegi rehabilitacyjne, eliminuje się nieskuteczne i wprowadza nowe, efektywne rozwiązania i metody. Oczekujemy na podobne zmiany w polskiej rehabilitacji. Wymaga ona lepszego dostosowania do potrzeb i cyklu życiowego osób rehabilitowanych oraz szerszego udostępniania urządzeń i technologii wspomagających. Oczekujemy także na radykalną poprawę jakości opieki zdrowotnej dla osób niepełnosprawnych, która powinna zostać dostosowana do rodzaju niepełnosprawności oraz indywidualnych potrzeb, w tym do konkretnych wymogów komunikacji z osobą niepełnosprawną.

Apelujemy o zdecydowaną poprawę jakości usług z zakresu rehabilitacji, opieki i wsparcia. Proponujemy, aby w nowym systemie finansowanie usług dla osób niepełnosprawnych ze środków publicznych w większym zakresie oparto na płatnościach bezpośrednich dla użytkowników usług a nie dla usługodawców. Tylko takie finansowanie stworzy osobom niepełnosprawnym warunki dla niezależności i wolności wyboru, dla konkurencji pomiędzy dostawcami usług oraz zwiększy siłę osób niepełnosprawnych i ich rodzin jako odbiorców pomocy publicznej i konsumentów. Za społecznie sprawiedliwy uznajemy bezpłatny dostęp osób niepełnosprawnych do usług warunkujących ich samodzielność oraz udział w życiu społecznym i postulujemy likwidację obecnie obowiązującego – na mocy ustawy o pomocy społecznej – limitowania takiego dostępu poprzez określenie pułapu dochodowego i odpłatności za usługę

O przyjazne osobom niepełnosprawnym społeczności lokalne

Uważamy, że nowa polityka publiczna wobec niepełnosprawności w pierwszym rządzie powinna zostać ukierunkowana na trwałą poprawę środowiskowych warunków życia osób

niepełnosprawnych i rozwijanie służących temu lokalnych systemów rehabilitacji i wsparcia. Celem działania lokalnych systemów powinno być umożliwianie każdej osobie niepełnosprawnej, w tym także wymagającej intensywnego wsparcia, przezwyciężania ograniczeń funkcjonalnych, pokonywania barier, na które napotyka w środowisku fizycznym i społecznym, ułatwianie pełnego uczestnictwa w głównym nurcie życia społecznego oraz osiąganie jakości życia nie gorszej, niż przeciętna jakość życia pozostałych obywateli. Dzięki lokalnym systemom rehabilitacji i wsparcia środowiska zamieszkania osób niepełnosprawnych powinny zostać dostosowane do potrzeb życiowych tych osób tak, by tworzyć warunki sprzyjające ich aktywności, samodzielności i niezależności oraz uczestnictwu w życiu społecznym. Apelujemy o przemyślane wykorzystanie środków unijnych z regionalnych programów operacyjnych na budowę takich systemów oraz upowszechnianie dobrych praktyk wypracowanych przez środowiska osób niepełnosprawnych.

O konieczności przyjęcia przez Sejm RP krajowej strategii wdrażania *Konwencji*

W celu skutecznego wdrożenia *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* apelujemy o pilne opracowanie, z udziałem środowisk osób niepełnosprawnych, krajowej strategii jej wdrażania. W dokumencie tym – przyjętym przez Sejm RP – powinny zostać sprecyzowane cele, etapy, zadania, wskaźniki, terminy oraz konkretna odpowiedzialność za realizację działań służących wdrażaniu *Konwencji*. Apelujemy jednocześnie o opracowanie planu przyjmowania rozwiązań legislacyjnych, jakie powinny zostać wprowadzone w celu pełnego dostosowania polskiego prawa i obowiązujących przepisów do zapisów *Konwencji*, a także o opracowanie założeń, a następnie przygotowanie projektu i przyjęcie nowego rozwiązania ustawowego regulującego politykę państwa wobec niepełnosprawności.

W sprawie naszych potrzeb i aspiracji sami jesteśmy najlepszymi ekspertami

Zwracamy się do władz krajowych, regionalnych i lokalnych o umożliwianie osobom niepełnosprawnym aktywnego uczestnictwa w budowaniu społeczeństwa bez barier dla osób z niepełnosprawnościami. W sprawie naszych potrzeb, oczekiwań i aspiracji sami jesteśmy najlepszymi ekspertami. Oczekujemy więc respektowania konwencyjnego wymogu, by osoby niepełnosprawne – za pośrednictwem reprezentujących je organizacji członkowskich – angażowane były w proces podejmowania decyzji w zakresie spraw, które ich dotyczą. Apelujemy o opracowanie i przyjęcie programu rządowego pozwalającego na znaczący rozwój potencjału tych organizacji, który umożliwi im należyte wywiązywanie się z roli i zadań, do wypełniania których zobowiązała je *Konwencja*.

Uczestnicy ogólnopolskiej debaty środowisk osób niepełnosprawnych

„Nic o nas bez nas.

Wdrażanie *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* na serio”

Gdańsk, dn. 20 kwietnia 2015 r.

Organizatorzy debaty: Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych, Miasto Gdańsk oraz Unia Metropolii Polskich i Stowarzyszenie Gdański Obszar Metropolitarny